

Vrijheid en veiligheid voor levensgeluk van bewoners

Actieteam voortvarend van start

Tekst: **Marie-Antoinette Bäcker**

Bestuurders en coördinatoren van zorgorganisaties die deelnemen aan de beweging Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg vormden afgelopen jaar actieteams. Actieteam ‘Vrijheid en veiligheid voor het levensgeluk van bewoners’ bestaat uit zestien zorgorganisaties. Een document met aanbevelingen over omgang met de nieuwe Wet zorg en dwang is al gemaakt. Bovendien kan het actieteam rekenen op support van VWS en de inspectie IGJ.

De organisaties die deelnemen aan de beweging ‘Radical vernieuwing verpleeghuiszorg, van regels naar relaties’ hebben een droom en gemeenschappelijke ambitie: zij willen dat in de verpleeghuiszorg mensen het belangrijkste zijn, niet de regels of gewoonten binnen de zorgorganisatie. Vanuit het besef dat ieder mens altijd van waarde is voor zichzelf en zijn omgeving, is aandacht voor relaties belangrijk. Alleen in gesprek kun

je te weten komen wat geluk en vrijheid betekenen voor ieder uniek mens. Of kun je weten hoe veiligheid belangrijk kan zijn en hoe je daar praktisch op in zou kunnen spelen.

Van regels naar relaties

Zo kun je ook kijken naar de nieuwe Wet zorg en dwang (Wzd) in de verpleeghuiszorg. Kijk je alleen naar deze wet en de naleving daarvan? Dan zie je vooral regels en wat je moet doen. En kun je kansen over het hoofd zien. Kansen om in te spelen op de nadruk die de Wzd legt op dat vrijheid en veiligheid van mensen voorop moeten staan (alleen als het écht niet anders kan, is beperking van die vrijheid incidenteel mogelijk - onder strenge voorwaarden). Of kijk je primair naar de regelgeving vanuit de vraag hoe je kunt investeren in relaties met bewoners, naasten en medewerkers, zodat cliënten

“Het vraagt creativiteit om optimale vrijheidsbeleving te realiseren voor ieder individu”

Onder leiding van Caroline Beentjes (li) en Saskia van Opijnen is het actieteam Vrijheid en veiligheid voor het levensgeluk van bewoners gevormd.

maximale vrijheid kunnen beleven? En naar de veiligheid die zij nodig hebben?

Over deze vraag organiseerde Noorderbreedte-bestuurder Saskia van Opijnen op 9 oktober 2019 een inspirerende bijeenkomst in de vernieuwingsbeweging. De conclusie van de dag: als je goed nagaat wat voor een cliënt van betekenis is en daar ook naar handelt, dan helpt de Wzd om tot persoonsgerichte zorg te komen.

Je hoeft dan bij veel minder cliënten het Wzd-stappenplan bij onvrijwillige zorg te gebruiken, dan bij wie nu registraties voor de Wet Bopz (zie kader) nodig zijn.

Er werd ook geconcludeerd: het vraagt creativiteit om steeds optimale vrijheidsbeleving mogelijk te maken voor iedere individuele cliënt. Het vraagt lef en leiderschap, van alle betrokkenen. (Download gratis de publicatie van deze bijeenkomst: www.loc.nl/wzd-rv)

Plan voor 2020

De deelnemers spraken af om vanuit deze visie om te gaan met de nieuwe wet. 11 november 2019 is onder leiding van Saskia van Opijnen en Caroline Beentjes (bestuurder Woonzorggroep Samen) een actieteam gevormd met vertegenwoordigers van inmiddels zestien organisaties. Deze groep wil actief met elkaar aan de slag, met ondersteuning vanuit LOC. Er is al een document opgesteld met concrete aanbevelingen. Het plan is om 2020 - het overgangsjaar voor deze wet - te beschouwen als 'pilotjaar' en, op basis van de aanbevelingen in

Cliëntenvertrouwenspersoon

In de Wet zorg en dwang is geregeld dat cliënten en hun vertegenwoordigers gebruik kunnen maken van een onafhankelijke cliëntenvertrouwenspersoon. Bijvoorbeeld als zij een klacht of vraag hebben. De cliëntenvertrouwenspersoon kan uitleg en informatie geven. Bijvoorbeeld: wie kan verder helpen? Hoe kun je een klacht bij een zorgverlener bespreekbaar maken? Hoe schrijf je een brief? Hoe start je een klachtenprocedure op? De cliëntenvertrouwenspersoon behandelt wat mensen vertellen vertrouwelijk. Informatie over de cliëntenvertrouwenspersoon (zoals contactgegevens) staat op de website van de zorgorganisatie.

Klachtencommissie Wet zorg en dwang

Wil een cliënt of naaste een klacht indienen? Dan behandelt de Klachtencommissie Onvrijwillige Zorg (KCOZ) deze klacht. De klachtencommissie is voor de ouderenzorg ingesteld door ActiZ en LOC. Ook de gehandicaptensector doet eraan mee. De KCOZ behandelt alleen klachten over onvrijwillige zorg. De cliëntvertrouwenspersoon helpt mensen bij het opstarten van een procedure bij de KCOZ. Voor meer informatie is er binnenkort de website www.kcoz.nl. Ook op www.clientenraad.nl is hier informatie over te vinden.

het document, ervaringen en inzichten op te doen en deze uit te wisselen. In februari 2020 was een eerste bijeenkomst waarin de aanbevelingen zijn besproken en afspraken zijn gemaakt hoe we onze leerervaringen gaan uitwisselen om verder te leren en verbeteren. Ook de overige organisaties in de beweging Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg worden gevraagd of zij belangstelling hebben om deel te nemen aan deze pilot.

Ondersteuning VWS en IGG

Het ministerie van VWS gaat met ons de zoektocht aan. Op 27 januari 2020 hadden de trekkers van dit actieteam en LOC-vertegenwoordigers een gesprek met Theo van Uum en Marie-Claire de Vries van VWS. VWS is positief over het initiatief om een pilotgroep van organisaties

Wet verplichte ggz

1 januari 2020 ging de Wet verplichte ggz (Wvvggz) in. Deze wet vervangt de wet Bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen (Bopz) en geeft aan in welke situaties mensen met psychiatrische problemen zorg kunnen krijgen als zij daar niet voor kiezen.

Vanuit de LOC-visie Waardevolle zorg zou de nieuwe wet niet

meer moeten zijn dan een uiterste redmiddel. Waar alleen een beroep op gedaan wordt als alles in het werk gesteld is om voorzorgsmaatregelen te treffen en te voorkomen dat zorg die iemand niet wil, ingezet wordt. De nieuwe wet is daar ook op gericht. Dus het is zaak steeds na te gaan: is voldoende onderzocht wat er precies aan de hand is en

wat iemand eigenlijk écht nodig heeft? En wordt dat mogelijk gemaakt? Mocht er uiteindelijk toch zorg onder dwang gegeven worden, moet deze zo snel mogelijk worden afgebouwd. Dat vraagt iets van alle betrokkenen. En vraagt ook meer samenwerking tussen zorgorganisaties en gemeenten. Zij moeten samen inschatten wat voor mensen nodig is.

te vormen en wil actief meekijken, hierover het gesprek voeren met de inspectie én helpen om eventuele knelpunten op te lossen. De verwachting is dat de ervaringen, inzichten en resultaten mee zullen worden genomen bij de besluitvorming en eventuele wijzigingen rond de Wzd gedurende 2020.

Waar wij voor staan:

- Wij werken als beweging aan verpleeghuiszorg waarin mensen en relaties het belangrijkste zijn, niet regels of gewoonten.

- Wij benutten de Wet zorg en dwang om dat perspectief dichterbij te brengen.
- Wij kijken bij de uitvoering van de Wzd steeds hoe deze kan bijdragen aan het levensgeluk, welzijn en/of comfort van bewoners.
- Wij doen niets wat daar afbreuk aan doet of onnodige bureaucratie voor medewerkers oplevert.
- Wij hebben een aantal aanbevelingen opgesteld waarmee we aan het werk gaan.
- Wij benutten 2020 als proefjaar.
- Wij zijn transparant over wat er goed gaat en wat minder goed gaat.
- Wij zoeken de dialoog met onder andere beroepsverenigingen, zorgkantoren en inspectie.
- Wij rekenen op actieve betrokkenheid van VWS en IGJ gedurende het proefjaar en bij het oplossen van knelpunten.

Het actieteam ziet in de Wzd kansen als het om vrijheid en veiligheid van mensen gaat.

Handreikingen cliëntenraden vrijheidswetten

Om cliëntenraden te helpen bij het invullen van hun rol, maakte LOC handreikingen over de nieuwe wetten. Zie: www.clientenraad.nl/handreikingen-wzd-wvvggz

Zie ook de artikelen over radicale vernieuwing op pagina 36-37, 38-39 en 44-45.

Marie-Antoinette Bäckes is coördinator Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg.